

EU er bekymret for «mulig helserisiko» tilknyttet teknologi som avgir elektromagnetisk stråling. I Norge kjemper el-overfølsomme for en normal hverdag.

HELSE

Tekst: **Christine Spersrud Haug**
csh@dagbladet.no

- Vi trenger en fornuftig øvre grense slik at folk med el-overfølsomhet kan gå på skole, studere og leve et normalt liv. Vi er ikke imot mobiltelefoner, men det er ikke nødvendig å sitte på T-banen og stirre på filmsnutter på mobilen, sier Sissel Halmøy, fagansvarlig for elektromagnetisk stråling i Norges Miljøvernforbund.

Hun har selv vært el-overfølsom i 25 år.

Dagbladet møtte denne uka 13 personer fra Østlandsområdet som alle sliter med el-overfølsomhet. Og budskapet er enkelt:

- Man må tenke på hvor man plasserer mobilmaster, slik at de ikke blir stående ved siden av barnehager, skoler, privathjem og sykehus. Vi ønsker å lage et alternativ til grensene i Verdens helseorganisasjon. Vi skal fortsatt ha mobiltelefoner, men det går an å gjøre det på en mer elegant måte, sier Halmøy til Dagbladet.

Plager

Grenseverdien i Norge i dag er på ti millioner mikrowatt per kvadratmeter, som også er grensa Verdens helseorganisasjon opererer med. Norges Miljøvernforbund mener grensa bør helt ned til ti på de steder der folk bor eller oppholder seg over lengre tid.

Dag Slettemeås, forsker ved SIFO, mener det er viktig å ha en føre-var holdning.

- I dag utsettes vi for stråling fra veldig mange kilder. Totaleksponeringen har man ingen som helst oversikt over. Det er enda et argument for at man bør være strengere på grensene, og innføre et mer omfattende føre-var prinsipp. Det er stor usikkerhet blant forskere og forbrukere i dag, sier han.

Strengere regler

I en rapport vedtatt av EU-parlamentet i april i år uttrykkes det bekymring over «vedvarende usikkerhet om mulige helserisiko» tilknyttet teknologi som avgir elektromagnetisk stråling. EU-parlamentet ønsker derfor strengere regulering og beskyttelse for innbyggere og konsumenter. Og mange land har innført strengere regler enn det vi har i Norge, ifølge Slettemeås.

Gunnar Saxebøl, avdelingsdirektør i Statens strålevern, sier at folk flest har blitt mindre eksponert for stråling den siste tida, blant annet som følge av digitaliseringen av radio og TV-nettverk.

Simen Myrberget (40), Bislett:

- Frilansfotograf med eget firma
- Merket det for to år siden i Trondheim, da jeg var på en restaurant oppi en antennemast. Jeg følte meg uvel og kvalm og klarte ikke være der.
- Kronisk sliten, ubehag og smerter i hodet.

Erik Dalgaard (57), Bygdøy:

- Snekker (uten bruk av elektriske verktøy).
- I 2003 var jeg vaktmester på Kongsseteren. Jeg ble syk og fikk hjerteproblemer, utslett og hodepine. Jeg fant ut at det ligger en basestasjon og en antenne midt på Kongsseteren.
- Hjerteflimmer, vondt i hodet, pusteproblemer, og jeg har en søvnsykdom som gjør at jeg må sove med pustemaskin.

Tone Fiane Christensen (54), Larvik:

- Konsulent i Bufetat (barne-, ungdoms- og familieetaten).
- Jeg skjønte det i 2003 etter en lang mobil samtale i bilen. Jeg fikk lammelser på den ene siden av ansiktet hvor jeg holdt telefonen.
- Influensasymptomer, svimmelhet, kvalme og hodepine. En blanding av influensa og bilsyke.

Turid Nystøl Rian (69), Bærum:

- Forfatter og oversetter
- Ble veldig syk for to år siden. Jeg ble dårlig hver gang jeg var i nærheten av en mast, mobiltelefoner eller trådløse nettverk.
- Anfall av tretthet, hudproblemer og utslett som er veldig vondt, søvnproblemer og hjertebank.

Cordula Glitsch (25), Asker:

- Sykemeldt. Studerte tidligere ved Musikkskolen.
- Ble syk på sommeren i 2007. Det sa pang da jeg flyttet fra første etasje til tredje etasje i studentboligen jeg bodde i. Jeg ble også syk når jeg gikk på skolen.
- Jeg blir helt utslitt og får følelsen av at noe presser på hodet mitt. Jeg ser tåkete, og får problemer med å huske.

Solveig Glomsrød (59), Disen:

- Forsker i Statistisk sentralbyrå og ved Cicero (Senter for klimaforskning)
- Ble syk i 1995. Hele ansiktet følte brenn når jeg satt foran PC-en.
- Hodepine og det «brenner» over hele kroppen.

NYE PASIENTER: Antakelig er over 150 000 rammet av el-overfølsomhet i Norge. Dagbladet samlet 13 av dem.

Foto: Håkon Eikesdal

- Vi forholder oss til Verdens helseorganisasjons retningslinjer, som gir råd for hva slags verdier som er sikre å bruke. Men ikke alle er enig i dette.

- Men man strides vel ikke om at det finnes enkeltpersoner som faktisk har fått helseproblemer av for mye stråling?

- Det er snakk om subjektive opplevelser. Tester man dette på en systematisk måte ved hjelp av blindtester og andre ting, klarer man ikke dokumentere faktiske helseskader. Men det finnes mange beretninger om folk som føler seg syke. Og forskerne strider om hva som er dokumentert, sier Saxebøl.

” Vi skal fortsatt ha mobiltelefoner i samfunnet, men det går an gjøre det på en mer elegant måte enn i dag.

Sissel Halmøy, fagansvarlig i Norges Miljøvernforbund.

FAKTA

Fibromyalgi

- Fibromyalgi hører inn under muskel-, skjelett- og bindevevs sykdommer. Sykdommen er kronisk, og hovedsymptomet er smerter i muskulatur og ledd, i såkalte «tenderpoints» (ømme punkter).
- I tillegg opptrer ofte symptomer som muskelstivhet, utpreget tretthet, søvnforstyrrelser, kraftløshet, hovenfornemmelse, svimmelhet, hodepine og magebesvær. Man vet i dag lite om årsaksammenhengen ved fibromyalgi.
- Sykdommen vises ikke på røntgen eller blodprøver, men hjerneskanning (SPECT) kan vise aktivitetsmønster forenlig med forandringer ved påvist Fibromyalgi.
- Norges Fibromyalgi Forbund antar at det i Norge finnes mer enn 150 000 fibromyalgirammede.

Kilde: Norges Fibromyalgi Forbund

- Kan ramme alle